

**Advies Natuurwaarden Drielanden-West
te Harderwijk**

gemeente harderwijk

BügelHajema

Plek voor ideeën

Advies Natuurwaarden Drielanden-West te Harderwijk

Inhoud

Rapport

7 oktober 2015

Projectnummer 116.00.01.23.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Plangebied en voorgenomen plannen	7
2.1	Ligging	7
2.2	Huidige situatie	7
2.3	Voorgenomen plannen	11
3	Gebiedsbescherming	13
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	13
3.2	Omgevingsverordening - Natuur	18
4	Soortenbescherming	21
4.1	Vaatplanten	21
4.2	Zoogdieren - vleermuizen	23
4.3	Zoogdieren - overige	23
4.4	Zoogdieren - das	24
4.5	Vogels	25
4.6	Amfibieën, reptielen en vissen	28
4.7	Dagvlinders, libellen en overige on-gewervelden	29
5	Conclusie en consequenties	31
5.1	Beschermde gebieden	31
5.2	Beschermde soorten	31
6	Bronnen	35
6.1	Veldbezoek	35
6.2	Media	35
6.3	Literatuur	35

Bijlagen

Inleiding

De gemeente Harderwijk bouwt vanaf de jaren '90 aan de wijk Drielanden. De wijk Drielanden is gelegen aan de zuidwestzijde van Harderwijk, bevat een variëteit aan woningen en heeft een winkelcentrum. Het beoogde westelijke deel van de wijk, genaamd Drielanden-West, is nog niet ontwikkeld.

AANLEIDING

In het kader van de ontwikkeling van het plan Drielanden-West wenst de gemeente Harderwijk een actueel inzicht in de effecten op beschermde natuurwaarden.

Het plan Drielanden-West ligt in een gebied waar de laatste jaren veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Er zijn in het kader van deze ontwikkelingen verschillende natuuronderzoeken uitgevoerd. Concreet voor het huidige plangebied is in 2010 'Voortoets Drielanden-west te Harderwijk; Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998' opgesteld (19). Relevante onderzoeksrapportages zijn in de literatuurlijst, in paragraaf 6.3, opgenomen.

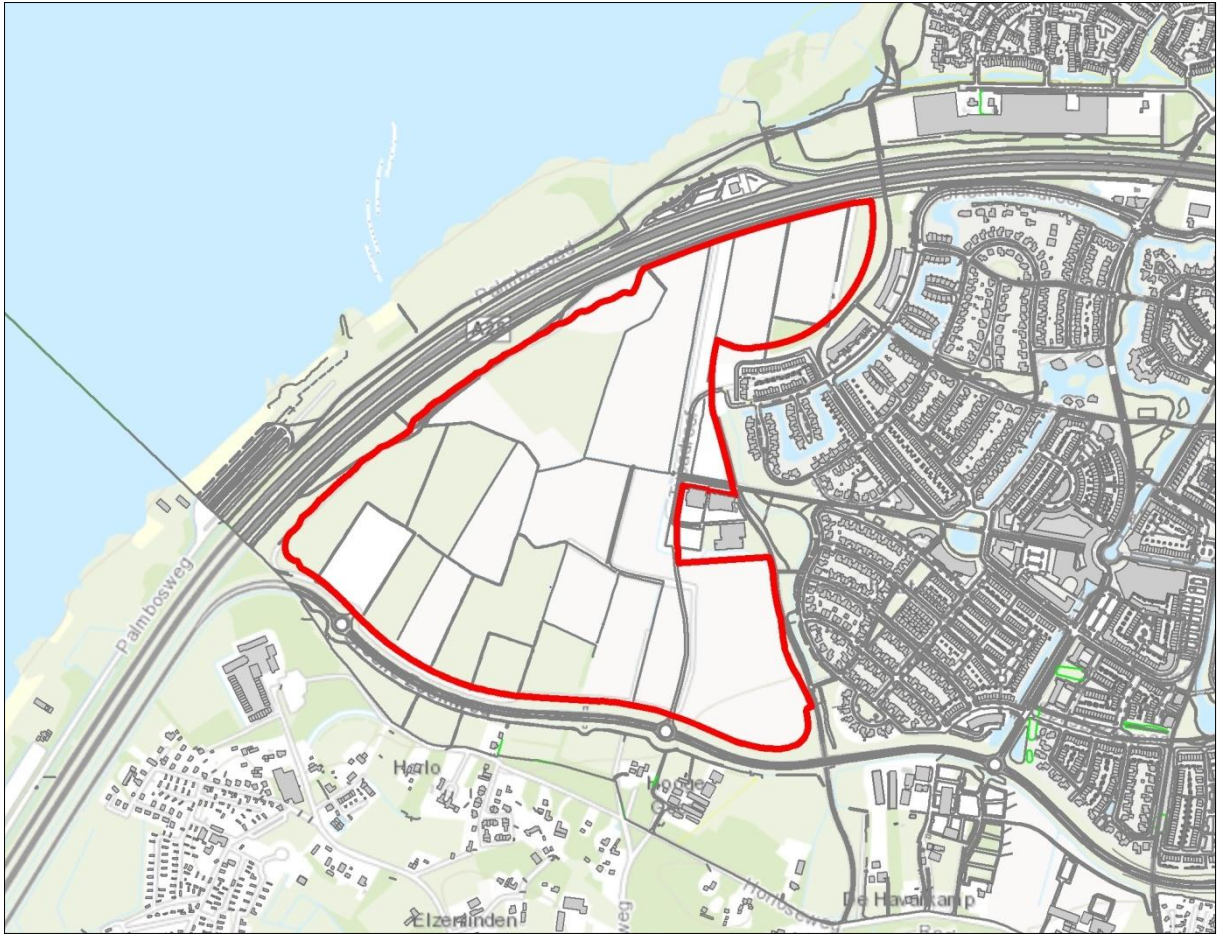
BESTAAND ONDERZOEK

In 2015 is het natuurwaardenonderzoek voor Drielanden-West geactualiseerd door BügelHajema Adviseurs bv. De resultaten zijn in het voorliggend rapport weergegeven.

ACTUALISATIE

Het voorliggend Advies Natuurwaarden behandelt de ecologische beoordeling van de ontwikkeling van de woonwijk Drielanden-West. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de provinciale structuurvisies en provinciale verordeningen.

DOEL VAN HET ADVIES

Figuur 1. Topografische kaart met ligging plangebied (rood)

OPZET VAN HET RAPPORT	<p>Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen; - beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden; - conclusies en consequenties.
INFORMATIE	<p>De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites; - verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als potenties voor deze soorten.
BEOORDELING	<p>Op basis van de bekende gegevens en het veldonderzoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving.</p>

Plangebied en voorgenomen plannen

2.1

Ligging

Het plangebied Drielanden-West ligt aan de zuidwestzijde van de stad Harderwijk, grotendeels in de kilometerhokken¹ 168-480 en 168-481. Figuur 1 geeft een topografisch overzicht van de ligging van het plangebied en de omgeving.

Het gebied wordt aan de noordwestelijke zijde begrensd door de rijksweg A28 en de geluidswal daarlangs. Aan de oostzijde wordt de begrenzing gevormd door de al gerealiseerde of in ontwikkeling zijnde delen van de wijk Drielanden. Aan de zuidzijde wordt het gebied begrensd door de Groene Zoomweg met daarachter de Groene Zoom, een gebiedszone van Harderwijk en Ermelo dat deels wordt ontwikkeld tot recreatief uitloopgebied.

2.2

Huidige situatie

Het plangebied betreft een landschappelijk vrij open, agrarisch gebied dat in gebruik is als grasland en maïsakker. Er is geen bebouwing in het plangebied aanwezig. De bodem van het plangebied bestaat uit beekerdgronden en kalkarme poldervaaggronden. De grenzen van de agrarische percelen worden veelal gevormd door smalle sloten (minder dan 1 meter breed). Ten oosten van het plangebied loopt de Beek van den Hooge Geest, die ongeveer halverwege deze zijde het plangebied instroomt en vervolgens aan de noordzijde het plangebied verlaat. Aan de zuidkant bevindt zich een houtwal (voornamelijk zomereik en zwarte els) en enkele fragmenten van elzensingels.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland.

Overzicht plangebied vanaf de geluidswal van de rijksweg A28 richting Drielanden

Overzicht plangebied vanaf de geluidswal van de rijksweg A28 richting de Groene Zoomweg

Elzensingel in zuidelijk deel van plangebied

Het plan Drielanden-West ligt in een gebied waar de laatste jaren veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Als figuur 2, 3 en 4 zijn respectievelijk luchtfoto's uit 2005, 2010 en 2014 opgenomen. Hierop zijn verschillende ontwikkelingen zichtbaar.

Aan de oostzijde van het plangebied wordt nog steeds gebouwd aan de wijk Drielanden. Recente ontwikkelingen zijn verder de bouw van een onderwijsaccommodatie en een kerkelijk centrum (2010), de aanleg van de ontsluitingsweg (2013) vanaf de Groene Zoomweg en de aanleg van een fietsbrug over de rijksweg A28 (2014).

De ten zuiden van het plangebied gelegen Groene Zoomweg is in 2005/2006 gerealiseerd. Ter hoogte van het plangebied zijn drie faunatunnels onder de weg doorgelegd², alsmede een fietsentunnel. Deze fietsentunnel is (nog) niet officieel aangesloten op bestaande fietspaden, al wordt de tunnel wel reeds door fietsers en wandelaars gebruikt. Rondom het plangebied ligt een semiverhard pad, waar regelmatig honden worden uitgelaten. Aan de westzijde is verder een gronddepot in gebruik en is er langs een deel van de rijksweg A28 een geluidswal opgeworpen.

² Ten oosten van het voorliggende plangebied is een vierde faunatunnel aangelegd.

Figuur 2. Luchtfoto van plangebied uit 2005

Figuur 3. Luchtfoto van plangebied uit 2010

Figuur 4. Luchtfoto van plangebied uit 2014

2.3

Voorgenomen plannen

De gemeente Harderwijk bouwt vanaf de jaren '90 aan de wijk Drielanden. Het beoogde westelijke deel van de wijk, genaamd Drielanden-West, is nog niet ontwikkeld. De voorliggende toetsing heeft betrekking op de ontwikkeling van de wijk Drielanden-West.

Het plan voor Drielanden-West betreft de realisatie van een woonwijk. Belangrijke dragers van de wijk Drielanden-West zijn:

- De Crescent. De Crescent bestaat uit een halfrond bebouwingselement en een bergingsvijver. Vanuit de Crescent waaiëren een aantal radialen uit over de wijk. Een deel van het bebouwingselement (buiten Drielanden-West) is al gerealiseerd, een deel is nog te realiseren in Drielanden-West. De bergingsvijver wordt gevoed door bestaande waterlopen en nieuwe singels waarin het kwelwater vanuit het Veluwe-massief stroomt. Het voornemen is om de vijver een moerassig en ecologisch waardevol karakter te geven. De vijver krijgt deels een diepte van 1,30 m en een deel van 2 ha (langs de zuidoost rand van de vijver) krijgt een waterdiepte van 0,0 - 0,2 m (plas-dras situatie). De oorspronkelijke beek in het gebied, Beek van den Hooge Geest, wordt geïntegreerd in het stedelijke watersysteem.
- De Waterplassteeg. Dit is een oude landbouwweg van waaruit Drielanden vroeger ontgonnen is. De landschappelijke structuur blijft behouden als fietsverbinding die geheel Drielanden doorkruist, zo ook Drielanden-West. Het is de bedoeling om als visuele beëindiging van de Waterplas-

steeg een ruimtelijk accent te maken met bijzondere bebouwing die uitstijgt boven de rest van de bebouwing in Drielanden-West.

- De Inprikkers. Drielanden-West wordt vanaf de Groene Zoomweg ontsloten door twee toegangswegen, de 'inprikkers'. Deze inprikkers ontsluiten elk een afzonderlijk gedeelte van Drielanden-West.
- De Houtwallen. Bestaande houtwallen worden, waar mogelijk, gehandhaafd en ingepast in het nieuwe woongebied. De aan te leggen watergangen worden zodanig gesitueerd en vormgegeven dat ze niet alleen voldoen aan de technische eisen, maar ook bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het woongebied.
- De Fietsroutes. Het gaat hierbij om belangrijke doorgaande recreatieve fietsroutes en fietsroutes die Drielanden-West verbinden met de rest van Harderwijk.

Figuur 5. Kaart hoofdstructuur Drielanden-West, zonder De Crescent (noordpunt). Met in het geel de woonvlekken, in het grijs de hoofdverkeersstructuur, in het groen het wijkgroen en in het blauw het wijkwater

G e b i e d s b e s c h e r m i n g

3

Voor voorliggend plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) en de provinciale structuurvisie en verordening.

3.1

Natuurbeschermingswet 1998

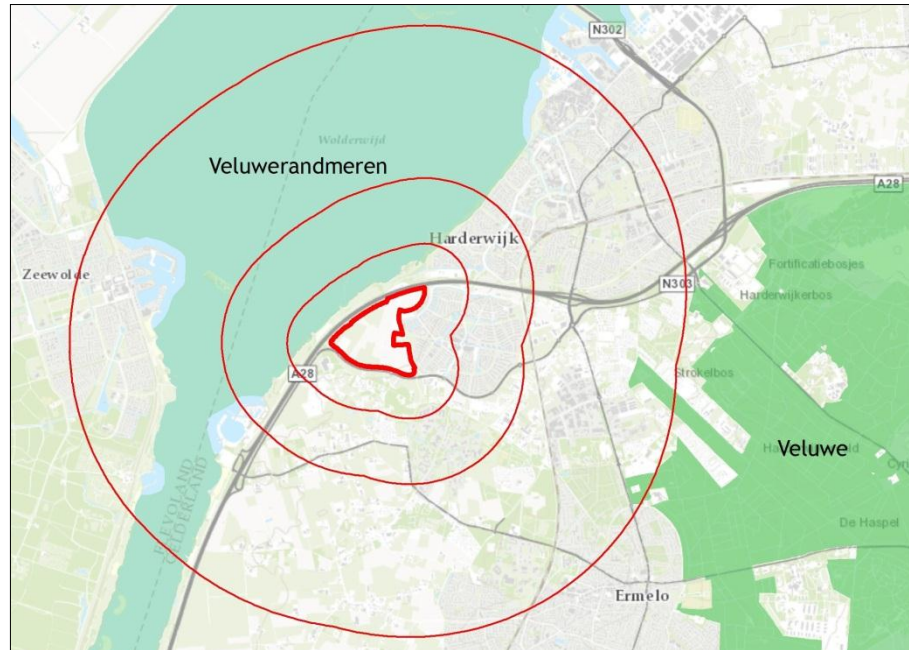
In de Nbw 1998 is de bescherming van specifieke (natuur)gebieden geregeld. In deze wet zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Nbw 1998 worden drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Plannen met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Nbw 1998 een externe werking kent.

De voorliggende rapportage is geschreven als voortoets in het kader van de Nbw 1998. Het begrip 'Voortoets' komt niet als zodanig voor in de Nbw 1998. Het begrip wordt in de praktijk echter veel gebruikt als naam voor een globale toetsing waarmee een indicatie wordt verkregen van de mogelijke negatieve gevolgen van een activiteit op in het kader van de Nbw 1998 beschermde Natura 2000-gebieden. Door een voortoets uit te voeren, wordt de vraag beantwoord of er een kans bestaat dat de activiteit verslechtering en/of significante verstoring met zich meebrengt, ofwel dat er een vergunningsplicht is.

VOORTOETS

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. Het meest nabijgelegen beschermd gebied betreft het Natura 2000-gebied Veluwerandmeer, dat gelegen is op ongeveer 175 meter afstand ten noordwesten van het plangebied (zie figuur 6). In het aanwijzingsbesluit zijn de begrenzing en de instandhoudingsdoelen opgenomen. Het gebied is op 23 december 2009 definitief aangewezen. Verder ligt het Natura 2000-gebied Veluwe op ongeveer 2,5 kilometer ten oosten van het plangebied. De Veluwe is op 14 juni 2014 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

INVENTARISATIE

Figuur 6. Ligging van Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe (blauw en groen) ten opzichte van plangebied (rood) met 500 m, 1250 m en 3000 meter buffer

EFFECTEN Aanleg en gebruik van woonwijken kan tijdelijke en permanente gevolgen hebben op natuur. Meest duidelijk is het verlies aan oppervlakte: waar woningen staan is veelal geen natuur mogelijk. Door de aanleg van woningen kunnen ook migratieroutes van dieren verbroken worden of treedt versnippering op van een netwerk van natuurgebieden. In de aanlegfase kan verder vooral sprake zijn van verstoring door geluid, licht, trillingen en dergelijke. Vaak wordt een gebied (tijdelijk) ontwaterd om bouwwerkzaamheden te vergemakkelijken. Als de woningen eenmaal in gebruik worden genomen, is er naast een permanente verandering in licht- en geluidsbelasting ook sprake van nevenactiviteiten zoals toenemende recreatie en toenemend wegverkeer, hetgeen een hogere druk legt op de aanwezige natuurwaarden. Toenemend wegverkeer (uitlaatgassen) leidt ook tot een toename van de uitstoot van stikstof dat vervolgens weer kan leiden tot verzuring en vermesting van natuurwaarden.

TOETSING Beschermde gebieden liggen, zoals beschreven, op enige afstand van het plangebied. Tussen het plangebied en Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt de rijksweg A28. Eventuele verstoring door een toename van geluid, licht en trilling en optische verstoring gaan op in de bestaande verstoring van de rijksweg A28. Het plangebied kent daarnaast zelf geen hoge natuurwaarden en heeft geen belangrijke ecologische relaties met beschermde natuurgebieden.

Mogelijke schadelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde gebieden zoals bedoeld in de Nbw 1998 worden daarom uitsluitend veroorzaakt door verdroging van kwetsbare natuurterreinen als gevolg van bemaling in het plangebied, (optische) verstoring van diersoorten door een toename van de recreatiedruk vanuit het plangebied in kwetsbare natuurter-

reinen en een verzuring en vermisting van kwetsbare natuurterreinen door een toename van stikstofdepositie uit de lucht als gevolg van toenemend wegverkeer.

Hydrologische effecten van het plan op het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren wordt niet verwacht. In de omgeving van het plangebied gaat het om open water en relatief smalle oeverzones. De hydrologische veranderingen in het plangebied hebben geen merkbare invloed op het oppervlakte water van de Veluwerandmeren.

HYDROLOGIE

Natura 2000-gebied Veluwe is een groot en gevarieerd gebied. Het gebied is aangewezen voor verschillende verdrogingsgevoelige habitattypen.

Drielanden(-West) is gelegen aan de rand van het Veluwe-massief. Door de hoge ligging van de Veluwe fungeert het gebied vooral als infiltratiegebied van regenwater. Het regenwater infiltreert in de bodem en stroomt in verschillende richtingen via het eerste watervoerende pakket naar de flanken van de Veluwe. De grondwaterstroming ter plaatse van het plangebied is vanaf dit massief naar het Wolderwijd gericht. Door de ligging (aan de teen van het Veluwemassief) is het grondwaterniveau in het plangebied relatief hoog gelegen.

Voor de gehele wijk Drielanden wordt gefaseerd een stedelijk watersysteem aangelegd. Dit watersysteem bestaat uit singels die worden gevoed vanuit sprengkoppen, infiltratievoorzieningen voor hemelwater en een grote bergingsvijver in De Crescent. De oorspronkelijke beek in het plangebied, Beek van den Hooge Geest, wordt geïntegreerd in dit stedelijke watersysteem.

Binnen een zone van 3 kilometer rond op Natura 2000-gebied Veluwe is in het kader van mogelijke hydrologische effecten van nieuwe woonwijken (aanpassing waterhuishouding (ontwatering) en tijdelijke bemaling) aandacht nodig voor het hydrologische aspect (4, 19). Binnen de contour van 3 kilometer van het plangebied zijn slechts enkele uitstekende gebiedsdelen van het beschermde gebied Veluwe gelegen (zie figuur 6). De voor verdroging gevoelige habitattypen zwakgebufferde vennen, zure vennen, beken en rivieren met waterplanten, vochtige heide, actieve hoogvenen, overgangs- en trilvenen, pioniervegetaties met snavelbiezen en kalkmoerassen (1) liggen op enige afstand buiten de 3 kilometer contour. Op basis van het Natuurbeheerplan Gelderland blijkt dat binnen de 3 kilometer contour uitsluitend het beheertype 'N16.01 Droog bos met productie' is gelegen. Dit bostype is niet gevoelig voor verdroging.

Naast de constatering dat binnen 3 kilometer afstand van het plangebied geen in het kader van Natura 2000 verdrogingsgevoelige gebieden zijn gelegen, reiken de hydrologische effecten van het plan ook niet tot een afstand van 3 kilometer. Voor het plan Drielanden is een vergunning ingevolge de

Grondwaterwet verkregen³. Drielanden sluit aan de oostzijde aan op Drielanden-West en ligt daarmee dichterbij het Natura 2000-gebied Veluwe. Uit de toegekende vergunning komt naar voren dat als gevolg van de bemalingen geen schade aan Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) wordt verwacht.

De provincie Gelderland beschermt de natte landnatuur gericht door hydrologische beschermingszones aan te wijzen (Omgevingsvisie Gelderland). Het plangebied is niet aangegeven als Natte landnatuur en ook niet gelegen binnen een beschermingszone Beschermingsgebieden natte natuur.

Uit Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken (3) blijkt verder dat bij bedrijfsmatige grondwateronttrekking, ongeacht de omvang van de onttrekking, op een afstand van meer dan 2 kilometer tot het Natura 2000-gebied Veluwe een meetbaar negatief effect is uitgesloten.

Gezien de afstand van het plangebied tot verdrogingsgevoelige waarden, wordt een negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe niet verwacht.

RECREATIEDRUK

Optische verstoring van natuurwaarden door de bewoners van een woonwijk treedt vooral op door het wandelen in de omgeving (al dan niet met hond). Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt hemelsbreed op een afstand van ongeveer 2,5 kilometer. Eventuele recreatieve activiteiten in het Natura 2000-gebied Veluwe zullen, gezien de afstand tussen het plangebied en de Veluwe, plaatsvinden door te reizen met fiets en auto. De effecten zijn gezien de afstand niet meer aan de nieuwe woonwijk te koppelen (3, 4).

Recentelijk is er een fietsbrug aan de noordzijde van Drielanden-West over de rijksweg A28 aangelegd. Hiermee is de randzone van het Wolderwijd (deelgebied Natura 2000-gebied Veluwerandmeren) toegankelijk gemaakt voor recreanten vanuit Drielanden(-West). Langs het Wolderwijd, ter hoogte van het plangebied, bevinden zich fietspaden en enkele strandjes. Het betreft hier recreatiegebied Nulde-Horst.

Als gevolg van de realisatie van de woonwijk Drielanden-West zal de recreatiedruk enigszins toenemen. De fietspaden zijn buiten het aangewezen gebied gelegen. Uit de Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJsselmeer-gebied (8) komt naar voren dat recreatieve activiteiten op en langs de oever op daarvoor opengestelde plekken (zwemmen, vliegeren, wandelen, sporten op strand) een lokale verstoring optreedt van vogels. Deze lokale verstoring wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van mensen en honden. Het gaat hierbij om locaties die reeds aanwezig waren bij aanwijzing van het beschermde gebied. De toename in recreatie zal zich beperken tot de reeds bestaande voorzieningen (fietspaden en strandjes) die al intensief worden gebruikt en waar geen toename in verstoring wordt verwacht.

³ Vergunningaanvraag Grondwaterwet Grondwateronttrekking bemalingen realisering bestemmingsplan Drielanden, besluit 16 juli 2004 - nr. MW2004.10262 van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Uit de toetsing van het plan voor aanleg van de fietsbrug rijksweg A28 komt ook naar voren dat de fietsbrug geen negatieve invloed heeft op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (6).

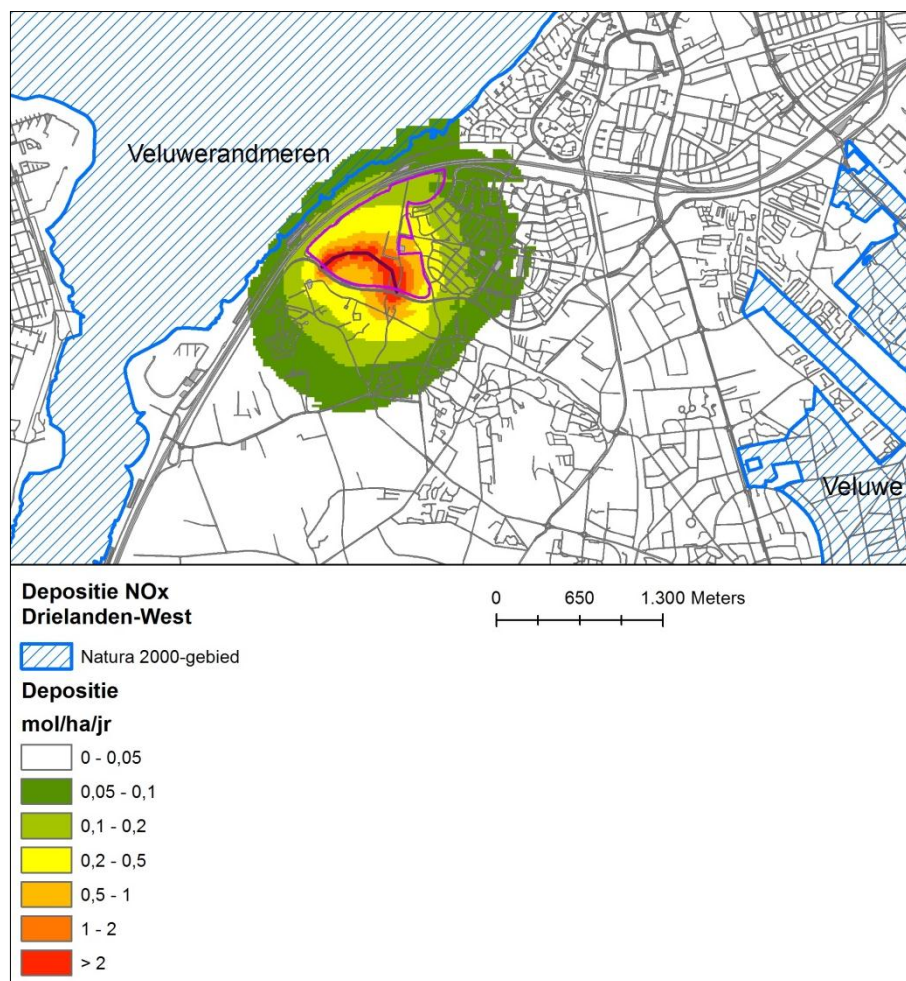
De aanleg van de wijk Drielanden-West heeft dan ook op het aspect recreatie geen negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe.

Als gevolg van de (aanleg)werkzaamheden en het gebruik van de woonwijk neemt het aantal verkeersbewegingen toe en daarmee de uitstoot van stikstofdioxide. Door de toename van verkeersbewegingen (verkeersaantrekkende werking) kan een toename van de stikstofdepositie door gemotoriseerd verkeer op omliggende kwetsbare natuurterreinen optreden en waardoor een verslechtering van stikstofgevoelige habitattypen kan optreden.

Binnen het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren komen geen stikstofgevoelige habitattypen voor dat te maken heeft met een overbelasting door stikstof. Binnen het Natura 2000-gebied Veluwe komen wel stikstofgevoelige habitattypen voor die te maken hebben met een overbelasting door stikstof. De Veluwe is dan ook opgenomen in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De achtergronddepositie in het Natura 2000-gebied Veluwe ligt op een aantal plaatsen voor stikstofgevoelige habitattypen al reeds te hoog, waardoor er sprake is van een overbelaste situatie. In dit kader is met AERIUS Calculator⁴ een stikstofberekening uitgevoerd op basis van het verkeersmodel van Drielanden-West voor het jaar 2030. De uitgangspunten voor de stikstofberekening zijn opgenomen in bijlage 2. Uit de stikstofberekening (Drielanden West, 2DXKAwcRht, 30 september 2015) blijkt dat de stikstofdepositie op de PAS-gebieden, waaronder Natura 2000-gebied Veluwe, ruim onder de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/j ligt. Als figuur 7 zijn de uitkomsten van de stikstofberekening opgenomen. Waarden die lager zijn dan 0,05 mol/ha/j zijn verwaarloosbaar klein. Ecologisch gezien zijn er zelfs geen aantoonbare verschillen in de kwaliteit van een habitat door verschillen in depositie die kleiner zijn dan 1 kg per hectare per jaar, hetgeen ongeveer gelijk staat aan een depositie van 70 mol per hectare per jaar. In het kader van de PAS is voor projecten met een stikstofdepositie onder de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/j geen vergunningsplicht en ook geen meldingsplicht. De depositie op het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt wel boven de 0,05 mol/ha/j. Zoals hierboven geschreven komen binnen het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren geen stikstofgevoelige habitattypen voor die te maken hebben met een overbelasting door stikstof.

VERZURING EN VERMESTING

⁴ AERIUS Calculator berekent de emissie van stikstof als gevolg van economische activiteiten en de depositie op Natura 2000-gebieden. De resultaten kunnen onder de PAS worden gebruikt voor het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of het doen van een melding.

Figuur 7. Overzicht depositie stikstof verkeersmodel Drielanden-West voor het jaar 2030

Conclusie Natuurbeschermingswet 1998

De stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen, als gevolg van projecten die het bestemmingsplan mogelijk maakt, ligt ruim onder de drempelwaarde van 0,05 mol per hectare per jaar. Ten aanzien van het aspect stikstof (verzuring en vermesting) geldt op basis van de PAS geen vergunningsplicht en geen meldingsplicht.

Negatieve effecten als gevolg van het plan op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde gebieden in het kader van de Nbw 1998 worden niet verwacht.

3.2

Omgevingsverordening - Natuur

Gelderland streeft naar het veiligstellen van de verscheidenheid (biodiversiteit) en kwaliteit van de Gelderse natuur. Hiertoe zet de provincie in op de realisatie van een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden. Dit wil de provincie bereiken door de bestaande natuur in het Gelders Natuurnetwerk (GNN) te beschermen en de samenhang te versterken

door het uitbreiden van natuurgebieden in het GNN en het aanleggen van verbindingszones in de Groene Ontwikkelingszone (GO). Dit vindt plaats in de Omgevingsverordening Gelderland. DE GNN en GO kent formeel geen externe werking.

Het GNN bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en anderzijds uit een zoekgebied voor nieuwe natuur.

GELDERS NATUURNET-
WERK

De GO bestaat uit alle gebieden met een andere bestemming dan natuur binnen de voormalige Gelderse EHS. Het beleid met betrekking tot de GO is gericht op het versterken van de ecologische samenhang door de aanleg van ecologische verbindingszones, waaronder landgrensoverschrijdende klimaatcorridors.

GROENE ONTWIKKELINGS-
ZONE

Het plangebied ligt niet op en grenst niet aan gronden die in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid zijn aangewezen als GNN of GO. Op enige afstand ten westen van het plangebied ligt het Wolderwijd waarvan het openwater is aangewezen als GNN en enkele oeverzones zijn aangewezen als GO. Figuur 8 geeft een overzicht van de ligging van de aangewezen gebieden.

INVENTARISATIE

Tussen het plangebied en de GNN en Go is de rijksweg A28 gelegen. Eventuele verstoring door een toename van geluid, licht en trilling en optische verstoring gaan op in de bestaande verstoring van de rijksweg A28. Langs het Wolderwijd, ter hoogte van het plangebied, bevinden zich fietspaden en enkele strandjes. Als gevolg van de plannen zal de recreatiedruk enigszins toenemen. De fietspaden zijn buiten het aangewezen gebied gelegen.

EFFECTEN

Het plan leidt niet tot significante aantasting van de kernkwaliteiten van het Wolderwijd. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

CONCLUSIE

Figuur 8. Ligging van Gelderse Natuurnetwerk (donker groen) en Groene Ontwikkelingszone (licht groen) nabij plangebied (rood omlijnd)

Soortenbescherming

4

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet (Ffw). Het onderzoek is uitgevoerd op basis van bestaande gegevens en een verkennend veldbezoek.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Ffw worden de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd. De inheemse vogelsoorten hebben een eigen afwijkend beschermingsregime; ze vallen zowel onder het middelzware als strenge beschermingsregime.

BESCHERMINGSREGIME

Geraadpleegde verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en rapporten zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

BRONNEN

Het plangebied is eind februari 2015 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna. Nadien is het plangebied in de periode van april tot en met juni 2015 in totaal viermaal bezocht ten behoeve van aanvullende inventarisaties (zie ook paragraaf 6.1).

VELDBEZOEK

Gezien de aard van het plangebied en op basis van de indruk die van het plangebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan van alle soortengroepen met voldoende zekerheid een oordeel worden gegeven over het voorkomen van beschermde soorten in het gebied.

EXPERT JUDGMENT

4.1

Vaatplanten

Het plangebied betreft grotendeels agrarisch gebied dat in gebruik is als grasland en maïsakker. De perceelgrenzen worden veelal gevormd door smalle sloten (minder dan 1 meter breed), die een steile oever hebben. Een groot deel van de sloten valt naar verwachting periodiek droog. Aan de zuidkant zijn een houtwal, met voornamelijk zomereik en zwarte els, en enkele fragmenten van elzensingels gelegen.

INVENTARISATIE

In 2004 en 2005 werd de licht beschermde gewone dotterbloem in enkele slootoevers binnen het plangebied aangetroffen (5, 30). In 2015 werden verschillende exemplaren van gewone dotterbloem aangetroffen in de oevers van de kavelsloten die centraal binnen het plangebied zijn gelegen, als mede in de bermsloot van de Rijksweg A28.

Gewone dotterbloem in oever kavelsloot (1 mei 2015)

Op basis van de aangetroffen terreinomstandigheden en de uitgevoerde veldinventarisaties wordt de aanwezigheid van andere beschermde soorten dan gewone dotterbloem niet verwacht.

EFFECTEN Bij het vergraven van de slootoevers en het dempen van sloten worden exemplaren van de licht beschermde gewone dotterbloem verstoord en/of vernield. Mogelijk kunnen enkele nieuwe/vergraven oevers van watergangen (wederom) geschikt worden voor gewone dotterbloem.

TOETSING Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Ten behoeve van de ontwikkelingen zullen exemplaren van de licht beschermde soort gewone dotterbloem worden beschadigd en kan de standplaats worden vernietigd (artikel 8 Ffw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor artikel 8 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten hoeft voor deze soort geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel blijft de zorgplicht van toepassing. Het verdient de aanbeveling om de standplaatsen van gewone dotterbloem te karteren om deze zo mogelijk te sparen. Als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt worden, anders dan bij licht beschermde soorten, geen verbodsovertredingen ten

aanzien van vaatplanten verwacht. Voor de uitvoering van het plan is voor deze soortgroep geen ontheffing op grond van de Ffw nodig.

4.2

Zoogdieren - vleermuizen

Het plangebied betreft een relatief landschappelijk open gebied. Het gebied vormt daarmee in potentie geschikt foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Te verwachten soorten zijn laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis (13). Door het intensieve agrarische gebruik en de smalle strakke sloten heeft het plangebied geen hoge waarde als foerageergebied voor vleermuizen. Tijdens een inventarisatie in 2001 werden uitsluitend enkele jagende gewone dwergvleermuizen in het plangebied aangetroffen (5). Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten: binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig en de bomen zijn relatief dun en hebben geen voor vleermuizen geschikte holten en spleten. De boomwal en -singels vormen geen aansluitende, doorgaande lijnvormige structuren, waardoor deze geen belangrijke waarde hebben als vliegroute.

INVENTARISATIE

Als gevolg van het plan zal de inrichting van het plangebied sterk veranderen, maar zal niet verloren gaan als foerageergebied als foerageergebied. Grote delen van de groenstructuren worden ingepast en er wordt een grote vijver met natuurlijke oevers aangelegd. De gebouwen kunnen mogelijk door enkele vleermuissoorten gebruikt worden als verblijfplaats. In de omgeving is daarnaast veel hoogwaardig foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op in de omgeving verblijvende populaties vleermuizen worden als gevolg van de verandering van het (foerageer)gebied niet verwacht. Voor met name gewone dwergvleermuis zal de waarde van het plangebied als foerageergebied toenemen.

EFFECTEN

Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vleermuizen ontstaan. Als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt worden geen verbodsovertredingen ten aanzien van vleermuizen verwacht. Voor de uitvoering van het plan is geen ontheffing op grond van de Ffw nodig.

TOETSING

4.3

Zoogdieren - overige

Het plangebied kent een intensief agrarisch gebruik en heeft een lage waarde voor grondgebonden zoogdieren. Tijdens het veldbezoek in februari 2015 zijn enkele hazen gezien en zijn sporen van bruine rat (holen), das (foerageersporen), mol (molshopen), ree (pootafdrukken) en veldmuis (gangenstelsels) aangetroffen. Verder wordt het voorkomen van egel, bosspitsmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis, bosmuis en hermelijn en bunzing verwacht. Het voorkomen

INVENTARISATIE

van deze soorten in de omgeving van het plangebied komt ook naar voren uit het raadplegen van bronnen (13). Met uitzondering van das gaat het hierbij om niet beschermde en licht beschermde diersoorten. De toetsing van das wordt in navolgende paragraaf besproken. Voor beschermde soorten zoals boommarter, steenmarter en eekhoorn is het plangebied landschappelijk te open.

EFFECTEN	Bij het uitvoeren van de plannen wordt leefgebied van voorkomende zoogdier-soorten aangetast en worden verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Ook kunnen exemplaren worden gedood. Voor een aantal soorten, zoals bosmuis, mol en veldmuis, blijven delen, dan wel worden delen opnieuw geschikt als leefgebied. Het gaat daarbij onder meer om grasbermen en de in te passen en aan te leggen groenstroken.
TOETSING	Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep zoogdieren ontstaan. In het plangebied komen verschillende licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11 Ffw) als gevolg van de beoogde activiteiten. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9 Ffw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

4.4

Zoogdieren - das

INVENTARISATIE	De op basis van de Ffw streng beschermde das heeft een burcht op zo'n 150 meter afstand, ten zuiden van het plangebied in een bosperceel aan de Horloseweg (hierna dassenburcht Horlo). Het plangebied (de graslanden, maïsakkers en groenstructuren) vormt een belangrijk deel van het foerageergebied van de dassenfamilie uit deze dassenburcht (26). Bij de aanleg van de Groene Zoomweg in 2005/2006 is aan weerszijden een raster aangebracht en zijn onder de weg door vier faunatunnels aangelegd, waardoor Drielanden-West voor das bereikbaar bleef. Daarnaast is er een fietsentunnel aangelegd die nog niet officieel in gebruik genomen is en naar verwachting ook door das wordt gebruikt om de Groene Zoomweg te passeren. In deze situatie is het dassenleefgebied en de dassenburcht Horlo door dassen bewoond gebleven. Tijdens het veldbezoek in februari 2015 werden er ook foerageersporen van das in het grasland in Drielanden-West aangetroffen. In de boomwal, die in het verlengde van de nog niet in gebruik genomen fietsentunnel is gelegen, zijn aan de noordzijde twee oude, vervallen holen (pijpen) aangetroffen. De hollen zijn met braamstruweel overgroeid en zijn zichtbaar al lange tijd vervallen. Door het verval kon ook niet worden vastgesteld of de hollen van oorsprong door das of door vos zijn gegraven.
----------------	--

Als gevolg van het plan zal het plangebied als foerageergebied voor das verloren gaan. Aangezien het plangebied een belangrijk onderdeel van het foerageergebied van de dassenburcht Horlo vormt, ligt het in de verwachting dat de dassenburcht niet meer zijn specifieke functie kan vervullen.

EFFECTEN

Als gevolg van het verlies van een belangrijk deel van het foerageergebied zal de dassenburcht Horlo worden verstoord (artikel 11 Ffw). Voor het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Ffw is een compensatieplan opgesteld (29). In overleg met de voormalige Dienst Landelijk Gebied is er gekozen voor volledige compensatie van de dassenburcht elders, buiten het plangebied, voordat het plan Drielanden-West (en ook het plan Groene Zoom) gerealiseerd wordt. Vervolgens is een ontheffingsaanvraag ingediend en deze is op 26 oktober 2012 toegekend⁵ (12).

TOETSING

4.5

Vogels

Rond het jaar 2000 was het plangebied voor verreweg het grootste deel in gebruik als agrarisch grasland. Op basis van een broedvogelkartering werden tijdens het broedseizoen van 2001 verschillende territoria van onder meer grutto, Kievit, tureluur, scholekster en veldleeuwerik vastgesteld (7). Daarmee werd het plangebied aangemerkt als waardevol weidevogelgebied. Ook in 2004 waren er nog vergelijkbare aantallen weidevogels in het plangebied aanwezig (5). Sindsdien zijn veel percelen grasland omgezet naar maïsakker en is de openheid van het gebied afgenomen door onder meer de aanleg van de Groene Zoomweg, bebouwing, toegangsweg, geluidswal, het gebruik van een perceel als gronddepot en opschot van wilg. Het plangebied is, gezien de huidige terreinomstandigheden, niet meer te karakteriseren als een waardevol weidegebied voor weidevogels. In 2015 werd ook slechts een laag aantal broedparen van Kievit en scholekster in het plangebied waargenomen.

INVENTARISATIE

De boomwal, elzensingels en andere opgaande begroeiing in het plangebied vormt broedgebied voor struweel vogels zoals ekster, merel, vink, winterkoning en zwarte kraai. In de aan de westzijde gelegen gronddepot nestelt oeverzwaluw.

In verschillende geraadpleegde bronnen wordt de aanwezigheid van één of twee individuen van buizerd in het plangebied beschreven. Het plangebied vormt in combinatie met de Groene Zoom een potentieel broedgebied voor buizerd, boomvalk en ransuil. Deze drie vogelsoorten zijn soorten waarvan, in tegenstelling tot de andere genoemde vogelsoorten, het nest het gehele jaar rond beschermd is (10). Op basis van Quickscanhulp.nl (zie bijlage 1) blijkt ook dat deze drie vogelsoorten de laatste vijf jaar in of in de directe omgeving van

⁵ In het kader van voorliggend natuurwaardenonderzoek wordt de geldigheid van de toegekende ontheffing artikel 75 Ffw niet beoordeeld.

het plangebied zijn waargenomen. Boomvalk en ransuil bouwen zelf geen nest, maar maken gebruik van (oude) nesten van ekster en zwarte kraai. In februari 2015 zijn verschillende nesten van ekster en zwarte kraai binnen het plangebied aangetroffen. In eerdere onderzoeken is geen specifieke aandacht aan deze soorten besteed. Ten aanzien van deze drie soorten zijn daarom in 2015 aanvullende inventarisaties uitgevoerd. Daarbij is het plangebied en een ruime zone rond het plangebied onderzocht.

Zoals eerder genoemd, zijn op 27 februari 2015 verschillende nesten van ekster en zwarte kraai binnen het plangebied aangetroffen. Gedurende de inventarisatie werden twee buizerds foeragerend binnen het plangebied waargenomen. Territoriaal gedrag werd niet waargenomen. Op een afstand van één kilometer ten zuiden van het plangebied werd in een boomsingel een broedpaar van buizerd bij een nest (RD-coördinaten: 167575-481101) aangetroffen.

Op 17 april 2015 werden enkele nieuw gebouwde, en bewoonde nesten van ekster en zwarte kraai binnen het plangebied aangetroffen.

Op 1 mei 2015 waren verschillende broedparen ekster en zwarte kraai nog binnen het plangebied aan het broeden. In het recreatiegebied Nulde-Horst, dat gelegen is aan de overzijde van de Rijksweg A28, werd een nestplaats (oud kraaiennest) van een torenvalk aangetroffen. Op het, op één kilometer afstand ten zuiden van het plangebied gelegen, buizerdnest zat een buizerd te broeden.

Tijdens de inventarisatie van 18 mei 2015 zat lange tijd een buizerd op een paaltje aan de zuidzijde van het plangebied. Vervolgens vloog het individu naar een elzensingel alwaar het geruime tijd zijn veren poetste. Op de takken rond het, op één kilometer afstand ten zuiden van het plangebied gelegen, buizerdnest waren veel poepspetters aanwezig, dat op de aanwezigheid van jongen wijst.

Op 18 juni 2015 werd binnen het plangebied in een elzensingel een nestplaats van boomvalk aangetroffen (RD-coördinaten: 168485-481980). Het vrouwtje zat te broeden. Het betreffende nest is in 2015 door zwarte kraaien gebouwd en was in mei nog als nestplaats door zwarte kraaien in gebruik.

Op basis van de aanvullende inventarisaties komt naar voren dat in 2015 binnen het plangebied geen nestplaatsen aanwezig waren van buizerd en ransuil. Het plangebied maakt daarnaast geen essentieel onderdeel uit van de functionele leefomgeving van in de omgeving aanwezige nestplaatsen. Het plangebied heeft wel enige waarde als foerageergebied voor buizerd, het gaat daarbij echter niet om broedvogels. Het plangebied heeft voor boomvalk een functie als broedplaats en foerageergebied. Als foerageergebied heeft het plangebied door het intensieve gebruik van het grasland en het grote oppervlak aan maïsakker geen hoge waarde. De sloten binnen het plangebied vormen ook geen belangrijk leefgebied voor libellen (belangrijke prooidieren). Boomvalken foerageren tot op meerdere kilometers afstand van hun nestplaats. Het foerageergebied ligt daardoor in een grote straal rond de nestplaats. Jaarlijks kan de locatie van de nestplaats binnen een territorium sterk wisselen. De nest-

plaatskeuze is onder meer afhankelijk van de aanwezigheid van beschikbare en geschikte kraaiennesten.

Het broed- en foerageergebied van vogels in het algemeen zal als gevolg van de ontwikkelingen veranderen. De nieuwe situatie is wederom geschikt voor een groot aantal algemene broedvogels. Daarbij is het relevant te benoemen dat een groot deel van de elzensingels wordt ingepast en versterkt. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen in gebruik zijnde nesten van broedvogels worden verstoord en vernield.

EFFECTEN

Hoewel boomvalk vooral een broedvogel is van halfopen agrarische landschappen, zoals het huidige plangebied, nestelt de soort ook binnen stedelijk gebied. Belangrijk daarbij is dat er voldoende hoog opgaande bomen aanwezig zijn met nesten van zwarte kraai. Stedelijk gebied vormt daarnaast voor boomvalk ook een belangrijk onderdeel van het foerageergebied, vanwege de aanwezigheid van gier- en huiswaluw; belangrijke prooidiersoorten. Het ligt in de verwachting dat zwarte kraai (als nest leverancier) en boomvalk, doordat elzensingels worden ingepast en versterkt, als broedvogel binnen het plangebied zullen blijven voorkomen. Daarbij wordt opgemerkt dat de elzensingel met daarin de nestboom van 2015 in ieder geval wordt behouden. Bij het toekomstige beheer van de boomsingels dient wel specifieke aandacht te zijn voor boomvalk. Ook rond het plangebied is zwarte kraai een algemene broedvogel, waarmee ook buiten het plangebied, zoals de randzone van het Wolderwijd, potentiële nestplaatsen beschikbaar zijn.

Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Ontheffing voor het vernielen en verstoren van bewoonde nesten van vogels (artikel 11 Ffw) wordt in principe niet verleend. Verstoring en vernietiging van jaarrond beschermde nestplaatsen van boomvalk is daarnaast ook buiten het broedseizoen ontheffingsplichtig. Men kan ervan uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als verstoring van broedgevallen van vogels wordt voorkomen. Dit kan plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen bij veel werkzaamheden tijdig voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen en rond het werkgebied. Dit laatste geldt echter niet voor boomvalk.

TOETSING

De Ffw kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt. Het broedseizoen van boomvalk loopt onder normale omstandigheden van begin mei tot eind september.

4.6

Amfibieën, reptielen en vissen

INVENTARISATIE	<p>Binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied voor reptielen en amfibieën aanwezig, anders dan de algemeen voorkomende licht beschermde soorten. Te verwachten licht beschermde soorten zijn bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, meerkikker en kleine watersalamander (18). In 2010 werd het zanddepot, dat gelegen is in de zuidwesthoek van het plangebied, beoordeeld als geschikt leefgebied voor de streng beschermde rugstreeppad (19). De wat lagere gelegen terreindelen zijn de afgelopen jaren echter sterk verruigd met onder meer pitrus en de berg grond heeft zeer steile zijden. Daarnaast komt rugstreeppad niet in de omgeving voor (18 en bijlage 1). De aanwezigheid van rugstreeppad binnen het plangebied kan daarmee worden uitgesloten. De sloten in het plangebied zijn in potentie geschikt als leefgebied voor de beschermde vissoort kleine modderkruiper. Bij een bemonstering van de sloten in 2004 zijn geen beschermde soorten aangetroffen (5). Binnen het plangebied werd alleen tiendoornige stekelbaars aangetroffen. In de bermsloot van de rijksweg A28 werd naast deze soort ook baars en snoek gevangen. Ook tijdens het veldbezoek in februari 2015 (6.1 veldbezoek) zijn de sloten in het plangebied bemonsterd. Wederom werd alleen de in Nederland algemeen voorkomende tiendoornige stekelbaars aangetroffen. De relatief ondiepe sloten in het plangebied vallen waarschijnlijk zomers deels droog. Tiendoornige stekelbaars is vaak de enige vissoort die in kleine ondiepe sloten nog een geschikt habitat vindt. Het is daarnaast een pionierssoort die vaak als eerste vissoort nieuwe wateren weet te bevolken.</p>
EFFECTEN	<p>Als gevolg van de beoogde activiteiten zullen verblijfplaatsen van algemeen voorkomende licht beschermde amfibiesoorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11 van de Ffw). Ook kunnen bij de werkzaamheden enkele exemplaren worden gedood (artikel 9 van de Ffw). Deze licht beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen bij ruimtelijke ontwikkelingen onder een vrijstellingsregeling. Voor deze soorten hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.</p>
TOETSING	<p>Op basis van het veldonderzoek is een voldoende beeld van de soortengroepen amfibieën, reptielen en vissen ontstaan. Als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt worden, anders dan bij licht beschermde soorten, geen verbodsovertredingen ten aanzien van amfibieën, reptielen en vissen verwacht. Voor de uitvoering van het plan is voor de hierboven genoemde soortgroepen geen ontheffing op grond van de Ffw nodig.</p>

4.7

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Gezien de inrichting en het gebruik is het plangebied geen hoogwaardig leefgebied voor ongewervelden. Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland worden binnen en direct rond het plangebied geen beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden verwacht.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldonderzoek is een voldoende beeld van de soortengroepen dagvlinders, libellen en overige ongewervelden ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen verwacht. Voor de uitvoering van het plan is voor de hierboven genoemde soortgroepen geen ontheffing op grond van de Ffw nodig.

TOETSING

Conclusie en consequenties

5

5.1

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet op en grenst niet aan gronden die in het kader van de Nbw 1998 of de Omgevingsverordening Gelderland zijn aangewezen als beschermd (natuur)gebied. Dergelijke gebieden liggen wel in de omgeving.

In de omgeving van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe. Uit de uitgevoerde voortoets komt naar voren dat er geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van beschermde natuurgebieden in het kader van de Nbw 1998 worden niet verwacht. Specifiek benoemen wij hier dat er ten aanzien van de verkeersaantrekkende werking van de nieuwe woonwijk (project), met behulp van AERIUS Calculator, een stikstofberekening is uitgevoerd. In de PAS is een drempelwaarde van 0,05 mol per hectare per jaar opgenomen voor een meldings-, dan wel vergunningplicht. Uit de stikstofberekening komt naar voren dat de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen, als gevolg van het verkeer in Drielanden-West, ruim onder de 0,05 mol per hectare per jaar blijft.

Het opstellen van een passende beoordeling, dan wel de noodzaak voor een vergunning op grond van de Nbw 1998 is voor het plan dan ook niet aan de orde.

Het plan leidt in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet tot significante aantasting van de kernkwaliteiten van het Wolderwijd (GNN en GO); het plan is niet in strijd met de Omgevingsverordening Gelderland.

5.2

Beschermde soorten

Uit het onderzoek komt naar voren dat de natuurwaarde van het plangebied de laatste jaren is afgenomen. In het kader van mogelijke verbodsovertredingen van de Ffw zijn de navolgende aspecten van belang.

Das

Op een korte afstand ten zuiden van het plangebied is een dassenburcht aanwezig (dassenburcht Horlo). Het plangebied vormt voor de dassen die de burcht bewonen belangrijk foerageergebied. Als gevolg van het verlies van het

plangebied als foerageergebied zal de dassenburcht Horlo worden verstoord (artikel 11 Ffw). Voor het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Ffw is een compensatieplan opgesteld. In overleg met de voormalige Dienst Landelijk Gebied is er gekozen voor volledige compensatie van de dassenburcht elders, buiten het plangebied, voordat het plan Drielanden-West (en ook het plan Groene Zoom) gerealiseerd wordt. Vervolgens is een ontheffingsaanvraag ingediend en deze is op 26 oktober 2012 toegekend. Van belang is dat de compenserende maatregelen genomen worden vóórdat Drielanden-West wordt ontwikkeld.

Broedvogels - algemeen

Ten aanzien van vogels in het algemeen dient bij uitvoering van werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen (artikel 11 Ffw). Dit kan plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Ffw. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Broedvogel - nestplaats jaarrond beschermd

Over het algemeen is het nest van vogels alleen beschermd wanneer dit in gebruik is om een broedsel groot te brengen (tijdens het broedseizoen). Bij enkele vogelsoorten is het nest echter jaarrond beschermd (dus ook buiten het broedseizoen). Het betreft hier onder meer boomvalk. Van boomvalk is tijdens het broedseizoen van 2015 een nestplaats binnen het plangebied, in een elzensingel, een nestplaats van boomvalk aangetroffen. Het betreffende nest is in 2015 door zwarte kraaien gebouwd en was in mei 2015 nog als nestplaats door zwarte kraaien in gebruik. Boomvalk bouwt zelf geen nest, maar maakt gebruik van de (oude) nesten van zwarte kraai. Het ligt in de verwachting dat zwarte kraai (als nest leverancier) en boomvalk, doordat elzensingels worden ingepast en versterkt, als broedvogel binnen het plangebied zullen blijven voorkomen. Daarbij wordt opgemerkt dat de elzensingel met daarin de nestboom van 2015 in ieder geval wordt behouden. Bij het toekomstige beheer van de boomsingels dient wel specifieke aandacht te zijn voor boomvalk. Ook rond het plangebied is zwarte kraai een algemene broedvogel, waarmee ook buiten het plangebied, zoals de randzone van het Wolderwijd, potentiële nestplaatsen beschikbaar zijn.

Verstoring en vernietiging van jaarrond beschermde nestplaatsen van boomvalk zijn ook buiten het broedseizoen ontheffingsplichtig. Verbodsovertredingen ten aanzien van boomvalk worden op voorhand echter niet verwacht. Een ontheffingsaanvraag is daarmee niet aan de orde.

Licht beschermde soorten

Binnen het plangebied komen verschillende op basis van de Ffw licht beschermde plant- en diersoorten voor. Als gevolg van de beoogde activiteiten kunnen verbodsovertredingen worden verwacht (artikel 8 tot en met 11 Ffw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de relevante verbodsbepalingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing. Het verdient de aanbeveling om de standplaatsen van gewone dotterbloem te karteren om deze zo mogelijk te sparen.

Bronnen

6

6.1

Veldbezoek

Het plangebied en omgeving is op 27 februari 2015 door de heer ing. D.J. Venema bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Hierbij zijn tevens de watergangen met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet (model-RAVON) bemonsterd op het voorkomen van de beschermde vissoorten. Alle monsters zijn ter plaatse uitgezocht. De gevangen vissen zijn daarbij gedetermineerd en op de vanglocatie teruggezet.

VERKENNEND VELDBEZOEK

Het plangebied en omgeving is op 17 april (middag), 1 mei (middag), 18 mei (ochtend), en 18 juni 2015 (namiddag en avond) aanvullend bezocht ten behoeve van de inventarisatie van boomvalk, buizerd en ransuil. Op 18 juni is naast een inventarisatie overdag ook een nachtelijke inventarisatie uitgevoerd ten aanzien van roepende jongen van ransuil. De inventarisatie zijn uitgevoerd door de heer ing. D.J. Venema en vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden. Bij de inventarisaties van nesten is gebruik gemaakt van een boomcamera; een microcamera op een telescoopstok.

AANVULLENDE BEZOEKEN

6.2

Media

1. www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1, De effectenindicator, van het Ministerie van Economische Zaken, geeft generieke informatie over mogelijke effecten van activiteiten.
2. www.waarneming.nl. Waarneming.nl is een website van vrijwilligers, waarop natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Op de site is tevens verspreidingsinformatie van planten en dieren te vinden.

6.3

Literatuur

3. Arcadis, Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken, Apeldoorn 6 februari 2014.
4. Arcadis, Streekplanuitwerking stedelijke functies; Voortoets Natura 2000 Gelderland, 110302/OF6/0014433/Alo, 20 oktober 2006.

5. Bureau Waardenburg bv, Beoordeling effecten op beschermde soorten als gevolg van het plan Drielanden-West, Harderwijk, 20 september 2004.
6. Bureau Waardenburg bv, Beoordeling soorten Zeepad en fietsbrug 2009, Harderwijk, Culemborg 23 december 2009.
7. Bureau Waardenburg bv, Inventarisatie en beoordeling van de avifauna van Drielanden-west, Gemeente Harderwijk, 10 juli 2002.
8. Bureau Waardenburg bv, Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJsselmeergebied, Versie voor consultatie, 14 augustus 2008.
9. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Soortenstandaard Das Versie 1.0, december 2012.
10. Dienst Regelingen, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, brief met referentie ffw2009.corr.046, 26 augustus 2009.
11. FF/75C/2007/0437, Flora- en faunawet art. 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 13 februari 2008.
12. FF/75C/2012/0034, Toekenning ontheffing Ruimtelijke ingrepen, Drielanden West-Groene Zoom, Dienst Regelingen (Min. EL&I), 26 oktober 2012.
13. Huizinga, N. (coördinator), Werkatlas Zoogdieren van Gelderland, Zoogdieratlas.nl, november 2011.
14. Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) (verspreidingsperiode <1980-1999) - Nederlandse fauna deel 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2004.
15. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Ministerie van Economische Zaken, Soortenstandaard Buizerd Versie 1.1, publicatienummer RVO-S16-401/BF15896, maart 2014.
16. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Ministerie van Economische Zaken, Soortenstandaard Kleine modderkruiper Versie 1.1, publicatienummer RVO-S15-401/BF15896, maart 2014.
17. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Ministerie van Economische Zaken, Soortenstandaard Rugstreppad Versie 1.1, publicatienummer RVO-S11-401/BF15896, maart 2014.
18. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2013 (verspreidingsperiode 2004-2013), bijlage bij RAVON 55, jaargang 16 (4).
19. Tauw bv, Voortoets Drielanden-west te Harderwijk, Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998, Deventer 7 januari 2011.
20. Tauw Deventer, Actualisatie MER Drielanden-west, projectnummer 4345133, Deventer 22 november 2004.
21. Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (verspreidingsperiode 1999-2006), EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

22. Waterschap Veluwe i.s.m. Ingenieursbureau Oranjewoud B.V., Waterbeheerplan Veluwe 2010 t/m 2015, Apeldoorn december 2009.
23. Zoon buro voor ecologie, Activiteitenplan - Bijlage bij ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet - Drielanden-west / Groene Zoom, Witharen februari 2012.
24. Zoon buro voor ecologie, Compensatie mogelijke maatregelen, 18 maart 2010.
25. Zoon buro voor ecologie, Dassen aan de Hooge Geest, versie 2, 27 juni 2005.
26. Zoon buro voor ecologie, Dassen in de Groene Zoom: voorkomen en terreingebruik van dassen in het gebied van de Groene Zoom en Drielanden, versie 2, 9 maart 2005.
27. Zoon buro voor ecologie, Gevolgen van een nieuwe school in drielanden voor de das, versie 1, 6 maart 2007.
28. Zoon buro voor ecologie, Mogelijkheden voor de das in Ermelo-west, 18 april 2006.
29. Zoon buro voor ecologie, Natuurcompensatieplan Drielanden-west en Groene Zoom, 16 januari 2012.
30. Zoon buro voor ecologie, Natuurtoets Drielanden-west en groene Zoom, 1 februari 2012.

B i j l a g e n

1. Opgave van Quickscanhulp.nl
2. Uitgangspunten emissiebronnen NOx

Bijlage 1. Opgave van Quickscanhulp.nl

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het onderzoeksgebied - levering uit de Nationale Database Flora en Fauna

Disclaimer - De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

© NDFF - quickscanhulp.nl 03-03-2015 15:43:16

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Rapunzelklokje	Vaatplanten	middelzwaar	0 - 1 km
Rietorchis	Vaatplanten	middelzwaar	0 - 1 km
Steenanjer	Vaatplanten	middelzwaar	0 - 1 km
Tongvaren	Vaatplanten	middelzwaar	0 - 1 km
Wilde marjolein	Vaatplanten	middelzwaar	0 - 1 km
Kleine modderkruiper	Vissen	middelzwaar	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	middelzwaar	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	streng	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	streng	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	streng	0 - 1 km
Grote gele kwikstaart	Vogels	streng	0 - 1 km
Havik	Vogels	streng	0 - 1 km
Huismus	Vogels	streng	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	streng	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	streng	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	streng	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	streng	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	streng	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	streng	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	streng	0 - 1 km
Boommarter	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Das	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Meervleermuis	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Watervleermuis	Zoogdieren	streng	0 - 1 km
Vliegend hert	Kevers	middelzwaar	1 - 5 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	middelzwaar	1 - 5 km
Gele helmblom	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Jeneverbes	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Moeraswespenorchis	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Muurbloem	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Ruig klokje	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Veldsalie	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Vleeskleurige orchis	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Waterdrieblad	Vaatplanten	middelzwaar	1 - 5 km
Damhert	Zoogdieren	middelzwaar	1 - 5 km
Edelhert	Zoogdieren	middelzwaar	1 - 5 km
Wild zwijn	Zoogdieren	middelzwaar	1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	streng	1 - 5 km
Rugstreepad	Amfibieën	streng	1 - 5 km
Heideblauwtje	Dagvlinders	streng	1 - 5 km
Keizersmantel	Dagvlinders	streng	1 - 5 km
Rouwmantel	Dagvlinders	streng	1 - 5 km
Adder	Reptielen	streng	1 - 5 km
Hazelworm	Reptielen	streng	1 - 5 km
Zandhagedis	Reptielen	streng	1 - 5 km
Roek	Vogels	streng	1 - 5 km
Zwarte Wouw	Vogels	streng	1 - 5 km
Bever	Zoogdieren	streng	1 - 5 km
Franjestaart	Zoogdieren	streng	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	streng	1 - 5 km

Bijlage 2. Uitgangspunten emissiebronnen NOx

1. Algemeen

De emissiebronnen NOx bestaat uit verkeersbronnen.

Er heeft een berekening plaatsgevonden met behulp van zowel OPS-pro als met de Aerius calculator plaatsgevonden.

Onderstaand zijn de uitgangspunten voor de berekening van de depositie van NOx met OPS-pro in de omgeving van Drielanden-West opgenomen.

2. Emissie verkeer

2.1. Emissiefactoren OPS-pro

Het ministerie van I&M geeft jaarlijks emissiefactoren uit voor snelwegen en niet-snelwegen. Gebruikt zijn de emissiefactoren van maart 2015 en de prognose van 2020.

Emissiefactoren voor niet-snelwegen (stad-normaal verkeer):

Licht wegverkeer:	0,23 gr/km = 0,0425 gr/km
Middelzwaar wegverkeer:	3,48 gr/km = 0,5525 gr/km
Zwaar wegverkeer:	3,38 gr/km = 0,0475 gr/km

2.2. Emissiefactoren Aerius calculator

In de Aerius calculator is gebruik gemaakt van de standaard voertuigcategorieën (licht, middelzwaar, zwaar en bussen) in de bebouwde kom.

3. Verkeersgeneratie

Nieuwe of wijziging van activiteiten kunnen leiden tot extra verkeer en vervoer (wegverkeer, railverkeer, scheepvaart) van en naar het betreffende project. Bij activiteiten met een verkeer aantrekkende werking, kunnen ook de effecten op de emissies buiten het projectgebied worden meegenomen (indirecte effecten).

Daarbij spelen de volgende factoren een rol:

- de afstand van een emissiebron tot een N2000-gebied;
- de omvang van de emissies.

Wanneer verkeer en vervoersbewegingen (over weg, water, spoor) van en naar de inrichting worden meegenomen als emissiebron, ligt de vraag voor of en tot hoever van de inrichting de effecten van wijzigingen in verkeer- en vervoerbewegingen worden meegenomen. Deze grens zal per project

bepaald moeten worden en is afhankelijk van de project specifieke omstandigheden. Een algemeen criterium voor wegverkeer van en naar het projectgebied is dat de gevolgen voor het milieu van dit verkeer niet meer aan het projectgebied worden toegerekend wanneer dit verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld. Verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersend verkeersbeeld op het moment dat het aan en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet dan wel

niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg kan bevinden.

In het onderhavige geval is hiervan sprake op het moment dat het verkeer op de Groene Zoomweg rijdt, de ringweg rond Harderwijk. In de berekening is derhalve uitsluitend het verkeer in de nieuwbouwwijk opgenomen.

De verkeersgeneratie van Drielanden-West is verkregen uit het verkeersmodel van de gemeente.

De in onderstaande tabel opgenomen verkeersintensiteiten per etmaal per wegvak ten gevolge van de ontwikkeling zijn aangehouden.

weg	wegvak	totaal	lichte mvt	middel-zw. mvt	zware mvt
Drielanden-West	oostelijke richting	4100	4059	41	0
Drielanden-West	wijkverkeer	1800	1782	18	0
Drielanden-West	wijkverkeer	700	693	7	0
Drielanden-West	westelijke richting	2700	2673	27	0

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Harderwijk

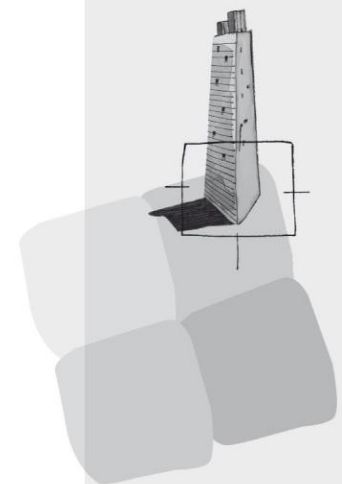
Contactpersoon
De heer P. Mulder

Rapport
De heer ing. D.J. Venema
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer W. Bomhof
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
116.00.01.23.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7
Postbus 2153
3800 CD Amersfoort
T 033 465 65 45
F 033 461 14 11
E amersfoort@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort